

Pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 15.² panta ceturto daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek ierobežots pārvades sistēmas pakalpojums, uzskaitīts ierobežošanas laiks, kā arī veikti elektroenerģijas ražotāja norēķini ar pārvades sistēmas operatoru (turpmāk – sistēmas operators) par īstenoto ierobežojumu.
2. Noteikumos lietoti šādi termini:
 - 2.1. pieļaujamais darbības intervāls – sistēmas operatora elektroenerģijas pārvades sistēmas dalībniekam (turpmāk – sistēmas dalībniekam) konkrētā pieslēgumā pie pārvades sistēmas noteikts obligāti ievērojams maksimālās jaudas ierobežojums;
 - 2.2. operacionālā diena – visu tirgus laika vienību kopums kalendārajā dienā, atskaitē piemērojot Centrāleiropas laika atskaiti, kad sistēmas dalībnieks veic elektroenerģijas ražošanu vai elektroenerģijas uzkrātuves izlādi reāllaikā;
 - 2.3. pieslēguma jauda – šo noteikumu izpratnē sistēmas pakalpojuma līgumā noteikta pieslēguma jauda konkrētajam pieslēgumam pie pārvades sistēmas.

2. Pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežojuma noteikšanas kārtība un izpilde

3. Informāciju par elektrostaciju un elektroenerģijas darbības prognozi un informāciju par elektroenerģijas uzkrātuvi un tās darbības prognozi nākamajai un aiznākamajai dienai sistēmas operatoram balansēšanas līgumā vai balansēšanas pakalpojuma līgumā noteiktajā kārtībā un termiņā sniedz balansatbildīgā puse vai elektroenerģijas sistēmas dalībnieks, ja tam ar sistēmas operatoru noslēgts balansēšanas pakalpojuma līgums.
4. Ja viena pieslēguma ietvaros uzstādītas dažādas elektroenerģijas ražošanas iekārtas vai elektroenerģijas uzkrātuve, 3.punktā minēto informāciju sistēmas operatoram sniedz par katru elektroenerģijas ražošanas iekārtu veidu un elektroenerģijas uzkrātuvi.
5. Sistēmas operators divas dienas pirms operacionālās dienas balansēšanas līgumā vai balansēšanas pakalpojuma līgumā noteiktajā termiņā un laika rezolūcijā balansatbildīgai pusei vai elektroenerģijas sistēmas dalībniekam, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, nosūta informāciju par pieļaujamo darbības intervālu sistēmas dalībniekam, kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu vai ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu.
6. Sistēmas dalībnieka ierobežošana konkrētajā pieslēgumā pie pārvades sistēmas tiek uzskatīta par veiktu, ja tam noteikts pieļaujamās darbības intervāls un tiek konstatēti abi no šiem apstākļiem:
 - 6.1. ar komercuzskaiti uzskaitītais sistēmas dalībnieka no konkrētā pieslēguma pie pārvades sistēmas tīklā ievadītais elektroenerģijas apjoms, kuram pieskaitīts balansēšanas jaudas tirgos pārdotais balansēšanas tirgū neaktivizētais uz augšu regulēšanas apjoms, tirgus darbības intervālā pārsniedz 98% apjomu, ko

maksimāli varētu saražot pie pieļaujamās darbības intervāla ierobežotas vērtības;

- 6.2. sistēmas operators reāllaikā nav veicis sistēmas dalībnieka atslēgšanu vai pārvades sistēmā nododamās elektroenerģijas apjoma samazināšanu konkrētajā pieslēgumā pie pārvades sistēmas, lai nodrošinātu pieļaujamās darbības intervāla ievērošanu.
7. Sistēmas operators pieļaujamās darbības intervālus nosaka tiem sistēmas dalībnieka pieslēgumiem pie pārvades sistēmas, kuros pieslēgto elektrostaciju vai elektroenerģijas uzkrātuvju atslodze novērš sagaidāmo attiecīgo pārvades sistēmas elementu (elektropārvades līnijas vai transformatora) pārslodzi. Noteiktu pārvades sistēmas elementu prognozētās pārslodzes gadījumā ierobežoti tiek konkrētā pieslēgumā pieslēgtas elektrostacijas vai elektroenerģijas uzkrātuves, kuru atslodšana samazina attiecīgā pārvades sistēmas elementa noslodzi.
8. Pārvades sistēmas pārslodzes novēršanai pieļaujamās darbības intervālus sistēmas dalībniekiem sistēmas operators nosaka samazināmās jaudas apmērā proporcionāli ierobežojamo sistēmas dalībnieku pieslēguma jaudai, ievērojot 9. punktā noteiktās prioritātes secībā, kādā tās ir uzskaitītas. Pieļaujamās darbības intervālu apjoms nepārsniedz sistēmas dalībnieka pieslēguma jaudu un ir attiecināms uz visām sistēmas dalībnieka elektroenerģijas ražošanas iekārtām un elektroenerģijas uzkrātuvēm konkrētajā pieslēgumā.
9. Sistēmas operators, nosakot pieļaujamās darbības intervālu pārvades sistēmas pārslodzes novēršanai, pārvades sistēmas pakalpojumu nodrošina sekojošā prioritātes kārtībā:
 - 9.1. sistēmas dalībniekiem, kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu;
 - 9.2. sistēmas dalībniekiem, kas saņem ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu.
10. Sistēmas dalībnieks, piedaloties balansēšanas jaudu tirgū un balansēšanas enerģijas tirgū, ievēro pieļaujamo darbības intervālu.
11. Sistēmas dalībnieks, piedaloties jebkurā elektroenerģijas tirgū vai izpildot elektroenerģijas tirdzniecības divpusējo darījumu, ievēro pieļaujamo darbības intervālu.
12. Balansatbildīgā puse, saņemot informāciju par sistēmas operatora noteikto sistēmas dalībnieka pieļaujamo darbības intervālu, koriģē patēriņa un elektroenerģijas ražošanas plānus un plāno elektroenerģijas tirdzniecības darījumus tā, lai pieļaujamā darbības intervāla izpilde neradītu nebalansu.
13. Sistēmas operatoram ir tiesības palielināt sistēmas dalībniekam vienu dienu pirms operacionālās dienas noteikto pieļaujamo darbības intervālu un informēt par to balansatbildīgo pusi vai, ja sistēmas dalībnieka balansatbildību nodrošina sistēmas operators, sistēmas dalībnieku ne vēlāk kā operacionālajā dienā balansēšanas līgumā vai balansēšanas pakalpojuma līgumā noteiktajā termiņā.
14. Sistēmas operatoram ir tiesības veikt sistēmas dalībnieka atslēgšanu vai pārvades sistēmā nododamās elektroenerģijas apjoma samazināšanu reāllaikā, ja sistēmas dalībnieks neievēro pieļaujamo darbības intervālu. Par katru šādu gadījumu sistēmas operators informē regulatoru.

15. Sistēmas dalībnieka darbības rezultātā radušās pārvades sistēmas pārslodžu novēršanas izmaksas sedz sistēmas dalībnieks, ievērojot šādus nosacījumus:

15.1. sistēmas dalībnieks ar balansatbildīgo pusi noslēgtajā balansēšanas pakalpojuma līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā sedz balansatbildīgās puses izmaksas, kas saistītas ar 12. punkta izpildi;

15.2. sistēmas dalībnieks sistēmas pakalpojuma līgumā noteiktākajā kārtībā sedz sistēmas operatora izmaksas, kas saistītas ar ierobežošanas veikšanu, ja sistēmas operators pats veicis nepieciešamās darbības nebalansa novēršanai, par to sistēmas dalībniekam piemērojot maksu par ierobežojuma īstenošanu, kas noteikta saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 14.panta sestajā daļā minēto metodiku.

16. Sistēmas operators pastāvīgi uzrauga veikto ierobežojumu ietvaros radītā nebalansa apmēru un gadījumā, ja tas konstatē, ka balansatbildīgā puse pastāvīgi nenodrošina 12.punkta prasību izpildi, sistēmas operators pats veic nepieciešamās darbības nebalansa novēršanai.

3. Kārtība, kādā tiek uzskaitīts ierobežošanas laiks

17. Sistēmas operators uzskaita elastīgā pakalpojuma ierobežošanas laiku tikai gadījumiem, kad veikta ierobežošana saskaņā ar 8.punktu.

18. Sistēmas dalībnieka, kuram nav noteikts pieļaujamais darbības intervāls, ierobežošana, veicot elektroenerģijas sistēmas vadību reālajā laikā, netiek iekļauta kopējā elektrostacijas ierobežošanas laikā.

4. Sistēmas dalībnieka kompensācijas aprēķināšanas kārtība

19. Sistēmas operators maksā sistēmas dalībniekam kompensāciju, ja saskaņā ar 6.punktu veikta sistēmas dalībnieka, kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu, ierobežošana, un kalendārā gada ietvaros veiktās ierobežošanas tirgus laika intervālu summa pārsniedz 876 stundas.

20. Sistēmas operators kompensācijas apmēru nosaka vienādu ar sistēmas dalībnieka tīklā nenodotās elektroenerģijas apjoma reizinājumu ar attiecīgās tirgus laika vienības, kad veikta ierobežošana, elektroenerģijas cenu nākamās dienas tirgū.

21. Sistēmas dalībnieka tīklā nenodotās elektroenerģijas daudzumu nosaka, izmantojot sekojošu formulu konkrētā tirgus laika vienībā:

$$W_{\text{nenodotā_enerģija}} = K \times t \times P_{\text{nepieejamā_jauda}}, \text{ kur}$$

$W_{\text{nenodotā_enerģija}}$ – elektrostacijas tīklā nenodotās enerģijas daudzums konkrētā tirgus laika vienībā, kW

$P_{\text{nepieejamā_jauda}}$ – ar pieļaujamās darbības intervālu nepieejamā tīkla pieslēguma jauda, kW;

t – 15 min

K – nepieejamās jaudas izmantošanas koeficients;

K koeficienti saules elektrostacijām ar un bez uzkrāšanas iekārtām

Dienakts stunda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
05-10%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
10-20%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,47	0,36	0,33	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20-30%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,56	0,65	0,58	0,55	0,38	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30-40%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42	0,67	0,73	0,68	0,66	0,54	0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
40-50%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,53	0,73	0,79	0,75	0,73	0,63	0,42	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
50-60%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	0,61	0,78	0,82	0,79	0,79	0,70	0,51	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
60-70%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,41	0,67	0,81	0,85	0,82	0,81	0,74	0,58	0,33	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
70-80%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,48	0,71	0,83	0,87	0,84	0,83	0,77	0,63	0,41	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
80-90%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,31	0,54	0,74	0,85	0,88	0,86	0,85	0,80	0,68	0,48	0,25	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
90-100%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,07	0,18	0,38	0,59	0,77	0,87	0,88	0,87	0,87	0,82	0,71	0,53	0,33	0,17	0,07	0,02	0,01	0,00	0,00	0,00

K koeficienti vēja elektrostacijām ar un bez uzkrāšanas iekārtām (vienots K koeficients visām diennakts stundām)

Ierobežotā jaudas daļa	0-10%	10-20%	20-30%	30-40%	40-50%	50-60%	60-70%	70-80%	80-90%
Vēja elektrostacijām bez un ar uzkrātuvēm	0,4	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8

Hibrīda pieslēgumos, kuros tīklam pieslēgta gan saules, gan vēja elektrostacija, nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu pieņem šādu:

- kompensācijas aprēķinam piemēro vēja elektrostācijas nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. oktobra līdz nākamā kalendārā gada 31. martam visās diennakts stundās, un periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no 20:00 līdz 8:00.
 - ja saules elektrostacijā uzstādītā jauda pārsniedz vēja elektrostacijā uzstādīto jaudu, kompensācijas aprēķinam piemēro saules elektrostācijas nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no 8:00 līdz 20:00;
 - ja vēja elektrostacijā uzstādītā jauda pārsniedz saules elektrostacijā uzstādīto jaudu, kompensācijas aprēķinam piemēro vēja elektrostācijas nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no 8:00 līdz 20:00;
22. Sistēmas dalībnieka kompensāciju par tīklā nenodotās elektroenerģijas daudzumu nosaka, izmantojot sekojošu formulu konkrētā tirgus laika vienībā:

$$M = W_{\text{nenodotā enerģija}} \times C, \text{ kur}$$

M - Sistēmas dalībnieka kompensāciju par tīklā nenodotās elektroenerģijas daudzumu konkrētā tirgus laika vienībā, EUR;

C – elektroenerģijas cena nākošās dienas tirgū konkrētā tirgus laika vienībā, EUR/kWh;

23. Sistēmas dalībnieka un sistēmas operatora norēķini tiek veikti sistēmas pakalpojuma līgumā noteiktajā kārtībā.

5. Noslēguma jautājumi

24. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".